

היום לא בא

ימים רעים

"אי אפשר לחיות". אמר לי ידידי איציק חרמון, צעיר הנזן ומכובד על כל יודעיו באחד ממסלטי תל-אביב. שאלתי אותו: "מדוע?"

"הראה" אמר לי, "ארוחת-צהריים טובה עולה 2 לירות? זה 60 לירות לחדש. סיגריות עולות 20 לירות לחדש? 1 יחד 80. שכר דירה בעד החדר 40, יחד 120. רק בעד כוסות תה אתה משלם 75 גרוש ליום? עולה 20 לירות. ארוחת בוקר וערב — עור 60. יחד 200."

"ו...", אמרתי, "זה עוד לא נורא. בחור צנוע כמכר לא יפשוט את הרגל מזה!"

"ככה אתה חושב", אמר לי, "תזכור כמה עולה לשבת בבאר. לפני שאחיה מניש נעלמו 20 לירות. עוד פעם, עוד 20. ומוכרחים לשבת שם, אחרת נהיים עצובים. עוד 200, יחד 400."

"שכחת קולנוע ותיאטרון וקונצרטים. תחבורה, הלבשה, הנעלה, אמורטיזציה וכדו"ו אמרתי לו, "אל תדאג". אמר נייע לזה! המכוננית עולה לי 120 לירות לחדש. יחד 520. הלבשה, הנעלה, אמורטיזציה ועקרתי שתי שנים. יחד 550. הוצאות תרבות — יחד 580. מם הכנסה 10 לירות — 590. ועוד 10 על הלוואות לחברים — והנה לך 600 לירות טובות. אני אומר לך, היום קשה מאד לבחור להתקיים על המשכורת שלי."

ואני תמיד טענתי, ואני חוזר וטוען, שאדם שהי על משכורת לעולם לא יגיע לזילה.

גם כעברית יש המומר

הכל התחיל מזה שירידי בריית-מילה בא אלי במרצחה צולעת ואמר לי: הרהיחתי! על זה חספתי את כובעו ואלכתי אותו בכפוס ארוחת בוקר. מה הרהיחתי? — שאלתי אותו — ואל איזה כלים התחבאת כל התסופה התוספתית הזאת וכל הימים המימים האלה? — הרהיחתי — לנברת חולה-מועד נולד בן למול טוב!

או מה מצחיק? — שאלתי כששיני עדיין נעוצות בכובעים טרופים אלה והדלקתי את הפרוססור כהרג עין בוכיה — אני מחזיק מעלייה פנימית בהחלט! מול טוב!

הרהיחתי — צחק בריית-מילה צחוק ערל — זהו בדיוק דגוני, שהחזק את לנברת חולה-מועד נולד בן לארון מוליטוב!

תיכף ומיד כביתי את הפרוססור. חבל הבגיון. ושאלתי: טוב, אז מה זה כל כך מצחיק? זה שמעתי במשפחות הכי הגונות.

זהו! — אמר בריית-מילה — הנקמה מההדרגדיא, בעד שלנברת מוליטוב נולדה הבת בחולה-מועד! הרהיחתי!

תנידו מה שתנידו. אני כל כך התרשמתי עמוקות וצוננות מההומר שיש בעברית עד שהתחלתי לכתוב.

מעשה רוב ימות-השבוע. למנהל המפעל, אברהם קליר לא היה כל רצון להפסיד כסף, הוא בחר בקטנה בשתי הצרות, גילה נכר גות להסתכן בסיכסוך עם שותפו, חתם על חוזה עם מפעל-קוסטיל אחרים. כאשר הטיחו זקס וקליר את טענותיהם בפני שר המסחר והתעשייה, פירץ ברוגזו. השר לא ניסה לפרש ביניהם, אולם אותה שעה כבר היה ברור לכל שקליר לא יוותר וש- זקס ילמד לדעת כי מפעל משוכלל וגדול לצביעה ואספורה אינו דומה לאשה — או למכרשת-שיניים.

ערות

האדם השקט

הרוח החמסנית נשאה תמרות-אבק על פני רחוב, ברגה, המרוחק ממרכזה של רעננה. בקצה הרחוב, בלב חלקת-אדמה מונוחית, ניצב צריף שומם. שש שנים קודם לכן עבר הצריף מיד ליד: בעליו, אלימלך מיכרובסקי, איבד את בנו במלחמת-העצמאות, החליט להש- כיר את המקום האסוף וזכרונות לעולה חדש — מיכאל כץ.

אולם אדם המכבד את עצמו אינו מס- תפק בישיבה בצריף. מיכאל כץ נרשם לשיכון העממי. מנלו שיתק לו: הוא זכה בהגבלת-הדירות כאחד הראשונים בתור. הידיעה החדשה והמרוחת עמדה בגמר בנייה. בינו לבין הרוחה עמד רק מכשול קטן: סכום של כמה מאות לירות, שהיה צריך להשתל של לקופת-השיכון, לפני הכניסה לדירה.

כץ היה מוכרח לפרוך את המכשול ויהי מה. הוא חסך קצת כסף בהפסיקו לשלם שכר-דירה, רמו למיכרובסקי ברוב זינות שהוא מוכן לפנות את הצריף תמורת סכום כסף מסויים. אולם בעל-הצריף סרב בכל תוקף. לדידו היה כץ יכול להישאר במקום עד שיעלו עיניים בלחיו ובצריף גם יחד.

פוס שחור-לבן. אפשר היה לצפות שמכאל כץ יתיאש מלקבל כסף תמורת סיניו הצריף, עבדו לא שילם אף פרוטה. ניסה להגדיל את החזיו מעבודתו: שיתק- ביצים בעזרת עגלה וחמור קטן. אולם הוא לא זנח את תקוותיו, החליט לדלג על כל המכשולים בעזרת סוס שחור-לבן הגראה לעתים קרובות באופק הישראלי. וכן אירע שבאחד הימים הופנה למיכ- רובסקי מכתב מזור. הכותב הילל את השקט השורר ברחוב ברגה, סיפר לו בסודי סודות שמכאל כץ מתכוון להכניס לצריפו משפחה מעולי-ציראק. המטופלת בחמישה-

היום לא בא. נהג-המונית לא היה היחיד ששוכנע. הכסף שורם לידי המהנדס בן הארבעים, יליד-הונגריה, בא גם מכי- סיהם של בנק לויסקונט, הולנד אוניו-בנק, מספר רב של מלחים ברביית ועשרות חוס- כים קטנים. כל אלה חלמו שיבוא יום וכסמם יהפוך למניות, שערך אינו נופל מזה של מניות חברת-החשמל, אתא ונשר. היום הגדול לא בא, במקומו באו הלחיהו של בלקו והלחיה המפעל עצמו. וכאשר סוכמו תביעות המשקיעים-הנושים, התברר שבלקו חב לכולם סך של מיליון לירות. בה בשעה שערך מפעל-המשאבות ותוצרתו אינו עולה על מאה וחמשים אלף לירות. סודן של 850 אלף הלירות הנותרות ירד אל הקבר יחד עם המהנדס המקסים. אולם דבר אחד נשאר בגדר חזיונות. קבל אדם שהשקיע לילה במראנסוניה, יקבל המורתה רק 150 פרוטות.

אילת

היי צפונה

אריה פינס היה איש-המעשה, לא איש-ה מעשיות. הוא בא לאילת לפני 4 חרשים כנציג משד-הפיתוח, ונתקבל בחיובים ובטפחות על הגב. יושבי-אילת היו רגילים לראות את הפקידים הולכים ובאים, פינס החזיר למברכו שלום בלחיצת-יד ברזילית, לא חיך כלל, הצליח להקים לעצמו תריסר אויבים שעה קלה לאחר רדתו מן המטוס.

מספר האויבים גדל מיום ליום: פינס לא היה פקיד ממשלתי רגיל. הוא נכנס לפרטי הפרטים של החיים באילת, רך רשימה של התושבים שהפכו את המקום למשכנם הקבוע — ושל אלה שבאו לאילת להרחיח כסף ולקרוך לאחר זמן במקום קריר יותר. הוא ראה שהרשימה השניה גדולה בהרבה מן הראשונה והסיק את המסקנות הדרושות.

מלחמה בתמיכות. פינס ראה עוד בשהו. הוא נוכח שיושבי אילת מפגקים על ידי הקלות ותמיכות הניתנות להם מטעם הממשלה. הציץ לקצץ אותן יחד עם המש- כורות השמנות שהנהיגו מסודות שונים. מתוך כוונה למשוך פועלים למקום, אילת אינה יכולה לחוקק חוקים ותקנות משלה. הכריו פינס בעת אחת הישיבות הסוערות של המועצה המקומית.

בשבוע שעבר הגיע גל ההתמרמרות נגד פינס לשיאו: האילתים קראו את הראיון שנתן פינס לכתב הארץ בו נאמר כי תושבי-אילת רודפים רק אחרי הכסף. הת- גובה היתה מידית: על כתלי-הגגון המקומי הופיעה כתובת באותיות אדומות: פינס, הוי צפונה!"

פינס עלה צפונה. רבים חשבו שנסיעתו היתה תוצאה ישירה של הכתובת האדומה. אולם הוא עזב את אילת רק כדי להשתתף בלחיה, חזר כעבור ימים מספר. פקודתו הראשונה היתה: לנקות את כתלי-הגגון.

המשק

גישה עסקית

טסיל הורסם ולורנס הלפין לא שמו לב לקלחת הפוליטית התוססת במרחב, התעלמו

עבורים בשער המחנות. פירות פנורים. אברהם שלונסקי שופע- חמכות כרגיל, נתן את רשות הייבור לשגריר החסון של ברית-המועצות, ניקוליי האסי- לביץ אברמוב, התכוון לתרגם את דבריו לעברית. אברמוב, בעל הפנים האהודות הדומית לפני פרוססור סובייטי, קם מכסאו, פתח בשתי מלים עבריות: "ידידים יקרים!" הקהל סרץ במחאות-כפיים סוערות, חיך על נסיונו של השגריר להשתמש בשתי מלים ששניו, כנראה, בעל-פה. אך כעבור כמה שניות פערו כל הנוכחים את פיהם, לא האמינו למשמע אוזניהם: אברמוב נאם נאום שלם בעברית חסרת שגיאות, את המלים קרא מן הכתב (באותיות רוסייות), אולם היה ברור כי הוא מבין את תוכנו היטב. **בכל ארץ אחרת...** הדברים השפיעו כפצצה (הגדיר שלונסקי: "פצצה של יד- דות"). למחרת היום, כשהופיע השגריר במסיבת-קוקטייל לרגל הג-העצמאות ה- צ'כוסלובק, הוסיף עוד שש מלים "עב- ריות: "אחד אפס לטובתי."

כשנשאל על-ידי מאיר יערי מה הגיע אותו למעשהו הבלתי-רגיל, השיב השגריר בחיך (וברוסית): "בכל ארץ אחרת אין זה חשוב, אולם כאן, כשישנו עם המשתדל לחדש שפה, חשוב לעודד אותו."

עסקים

תעלונות המליון

בשבוע שעבר נתכנסו כמה עשרות אנשי-כבוד קטן, בבניין בית-הדין המחוזי בחיפה. פניהם היו קודרים, כמו בשעת הלחיה. ואכן היתה זאת מעין הלחיה: סקס פירוק נכסיו של מפעל המשאבות טראנס- מיטיה, שפסס את הרגל.

הנאספים-הנושים, שנכנסו אל החדר בזה אחר זה, נפגשו זו הפעם הראשונה. הם לא נפגשו עד כה — אסילו לא בטקס ההלחיה האמיתי שנערך שבועות מספר לפני כן, בו הובא לקבורה בעל-המפעל, לאויטלאב בלומנפלד-בלקו, שבשך חיב בעזרת גלולות-לומינאל. **כוח שייכנו.** בלקו, מהנדס-מכונות בעל עבר לוטה בסוד, היה אדם בעל קסם אישי וכוח-שכנוע בלתי רגיל. הוא הכיר את בני-האדם, ידע שכל אדם חולם להצ- לית, ולו רק פעם בחייו, להשקיע לירה בעסק ולקבל תחתיה מאה.

הבחנה פסיכולוגית זאת איפשרה לו לבלקו להשיג כספים ללא כל מאמץ, לאחר שהכריז על הקמת מפעל טראנסמיטיה במפ- רץ חיפה. המפעל היחידי במינו במזרח התיכון.

סיפר אחד הנושים, נהג-מונית, באתי לבנק לקבל חמשת אלפים לירות עבור מכירה מונית-הכרתי את בלקו — וכעבור הצי שעה מסרתי לו את כספי. הוא אמר לי: תחבל להפקיד כסף בבנק. הוא עתיד להש- תמש בו ולהסיק ממנו רווחים. מדוע לא תעשה זאת בעצמך?"

• לא לשוא. אברמוב לימד זמן רב באוניברסיטה.

אות קין

חבר גמל. דומני שאיש זה הודך אחרינו לכל מקום."

תעשייה

על שנים ושלושה

ישנם שני דברים אשר אין אדם מוכן ל- השאיל אסילו לידו הטוב ביותר: אשה ומברשת שניים.

על שני דברים אלה הוסיף שמואל זקס, בעל בית-החרושת ורשת בתי-המסחר משי- זקס, גם דבר שלישי: מפעל צביעה ואש- פריה. הוא הגיע למסקנה שמפעל למוצרי- משי עדינים צריך להיות קשור עם מצבעה שתעמוד אך ורק לרשותו. אם תספג המצ- בעה גם באריגים עדינים פחות, עלול סי- בו של המשי לרדת.

זקס לא הסתפק במסקנות מופשטות. הוא הפך לתופו של שמואל קליר, בעל מפעל הצביעה והאספורה ארגמן — הגדול ביותר מסוגו בארץ. הוא השתעשע בתקתה כי ה- כסף שהשקיע בארגמן יאפשר לו להתחיל ברכי-הנהלת-המפעל, למנוע בעד חברות-טקס- סיל אחרות מלהשתמש בו.

במקום השבתה, חוזים. התקחת נת- בדו כבר כראשית השותפות התברר שאם יטפל ארגמן רק במוצרי משי זקס, תעמוד- זה מכונותיו הגדולות והמשוכללות באפס

• צהליץ הכימי הסופי של חיזוק-ה- אריגים. הסיכסוך סרץ, הגיע לשיאו בשבוע שעבר,